

Міжнародна конференція «Нафтогазовий комплекс України на шляху реформування, модернізації, розвитку»

16 Міжнародний форум нафтогазової промисловості.

24 жовтня 2012 – “Нафта і газ 2012”, Київ

**Газова інфраструктура компанії
«Нафтогаз України» як складова
європейського ринку газу**

А. Марченко

І. Стукаленко

**Департамент співробітництва з питань транзиту і постачання
природного газу**

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ
НАФТОгаз
У К Р А І Н И

NATIONAL JOINT-STOCK COMPANY
NAFTOGaz
OF UKRAINE

«Основним елементом консенсусу між урядами, споживачами та промисловістю в області енергетики в Європі є те, що ми хочемо створити ефективно функціонуючі та конкурентні енергетичні ринки у внутрішніх кордонах Європи. Ціни на цих ринках повинні відповідати попиту та пропозиції».

A core element of the consensus between governments, consumers and industry on energy in Europe is that we want to create effectively functioning and competitive energy markets across the internal frontiers of Europe. Prices in these markets need to reflect underlying supply and demand.... Only a smart EU wide energy system designed for the new needs will be able to provide as with secure energy at affordable prices.

Комісар ЄС з енергетики
14 вересня 2012

Конференція BEMIP (Baltic Energy Market Interconnection Plan)

Європейський ринок природного газу.

i) Основні документи НПБ ЄС щодо газу.

Третій пакет з енергетики:

- Директива Європейського парламенту та Ради № 2009/73/ЄС від 13 липня 2009 **«Про спільні правила внутрішнього ринку природного газу...»**
- Регламент ЄС №715/2009 **«Про умови доступу до мереж транспортування природного газу ... »**
- Регламент ЄС №713/2009 **«Про створення Агенства щодо співпраці між енергетичними регуляторами» (ACER).**

ii) Договір про заснування Енергетичного Співтовариства:

- Єдиний механізм для транскордонного транспортування газу
- Співробітництво з безпеки постачання газу
- Єдиний простір регулювання торгівлі газом
- Спільні заходи з регулювання імпорту та експорту газу.

Єдиний ринок Україна - ЄС: двосторонній рух.

Рішення 2012 року

- **Програма економічних реформ на 2010-2014 роки** (Указ Президента №1154/2010 від 21.12.2010 р.) передбачає реформи з метою інтеграції України у внутрішній ринок ЄС шляхом створення поглибленої зони вільної торгівлі з Європейським Союзом.
- **Національний план дій на 2012 рік** щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка» (Затверджено Указом Президента №187/2012 від 12.03.12) містить розділ «Політична асоціація та економічна інтеграція України в Європейський Союз», який передбачає «завершення процесу укладання» та «створення національного механізму імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС».
- **Угода про глибоку та всеосяжну ЗВТ (DCFTA) Україна – ЄС** - проект парафовано. Передбачає подальшу інтеграцію енергетичних ринків, зокрема співробітництво у газовій торгівлі, використанні газової інфраструктури, безпеки постачання.

Нормативно – правова база СНД щодо газу.

Угоди СНД в галузі транзиту вуглеводнів:

- **«Угода про проведення узгодженої політики в галузі транзиту природного газу»** (укладена в м. Москва 03.11.95) та
- **«Угода про проведення узгодженої політики в галузі транзиту нафти та нафтопродуктів магістральними трубопроводами»** (укладена в м. Москва 12.04. 96).
Угоди чинні для більшості країн СНД. РФ оголосила про припинення тимчасового застосування зазначених угод (розпорядження Уряду РФ 29.10. 2007 р. N 1507-р, та 01.02.2008 г. N 97-р).

Угоди СНД в галузі транзиту вуглеводнів передбачають:

- **Заходи для забезпечення вільного транзиту під час його трубопровідного транспортування**
- **Сторони зобов'язуються вживати необхідних заходів, в т.ч. спільних для того, щоб жодна із сторін не опинилась під загрозою відключення від джерел газопостачання.**
- **Вирішення спорів шляхом безпосередніх консультацій і переговорів або процедур, передбачених міжнародним правом.**

Угоди чинні для більшості країн СНД. РФ оголосила про припинення тимчасового застосування зазначених угод

Угоди між Україною та РФ в газовій сфері – чинні до 2013, але фактично не виконуються!

Міжурядова угода від 22.12.2000:
принципи Європейської енергетичної Хартії та ДЕХ
базується на положеннях Угоди від 18.02.94

Міжурядова угода від 04.10.01
базується на положеннях Угоди від 22.12.2000

Міжурядова угода від 18.02.94.
сприяння довгостроковій взаємовигідній співпраці з:
експорту природного газу в Україну
транзиту територією України

Новий Договір про зону вільної торгівлі (СНД)

вчинений 18 жовтня 2011 року в м. С.-Петербург. 30липня 2012 року ратифіковано Законом України №5193-VI

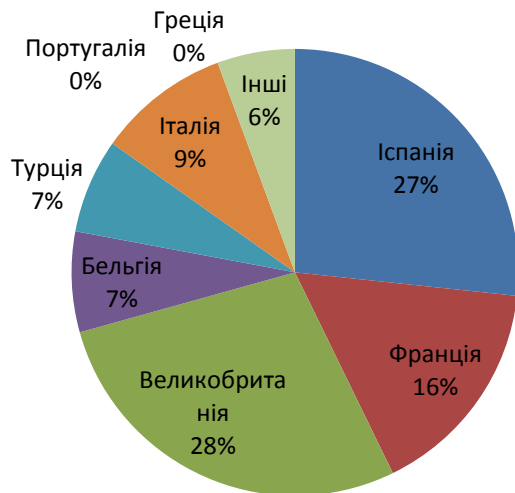
**Не передбачає режиму свободи транзиту в сфері
трубопровідного транспорту.**

Стаття 7 «Свобода транзиту»:

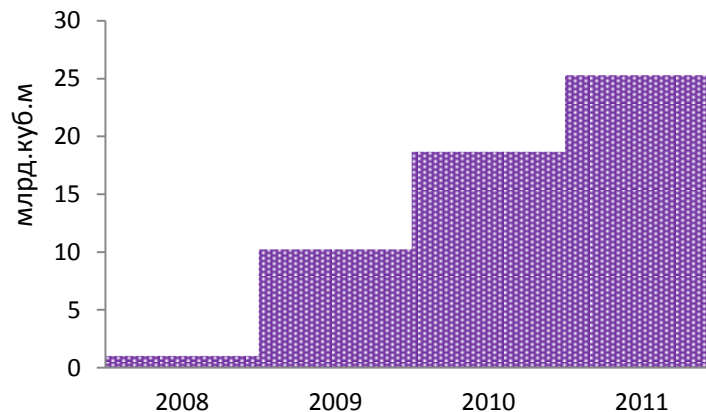
- Положення не поширюються на трубопровідний транспорт
- Для зацікавлених сторін передбачена можливість розпочати переговори щодо угоди з транзиту трубопровідним транспортом.
- Передбачається, що переговори будуть завершені протягом 6 місяців після набрання чинності Договором.

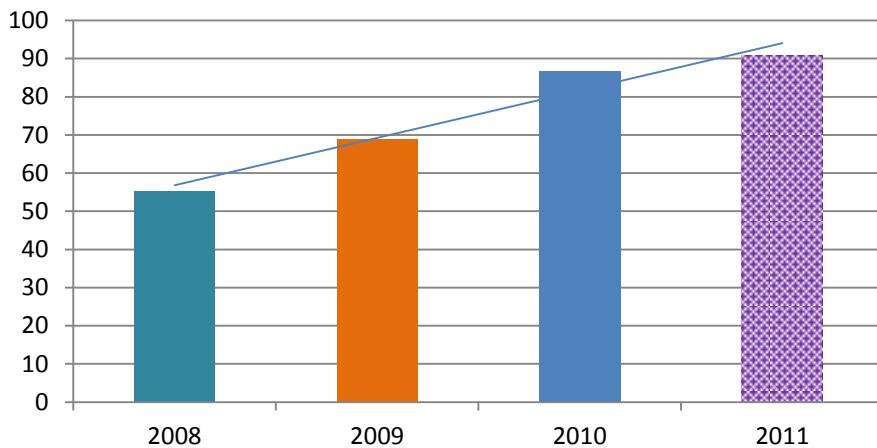
Імпорт СПГ в Європу в 2011 році

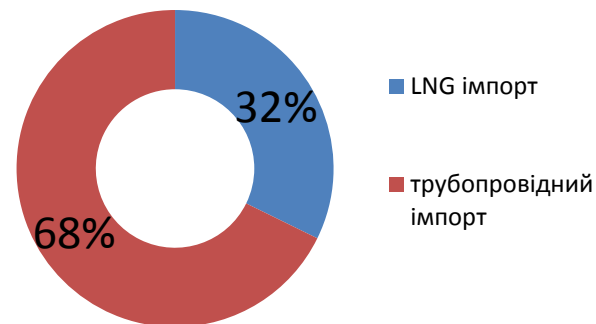
Імпорт СПГ до Великобританії

Europe total LNG import 2008 vs. 2011
Загальний імпорт СПГ до Європи, млрд.куб.м.

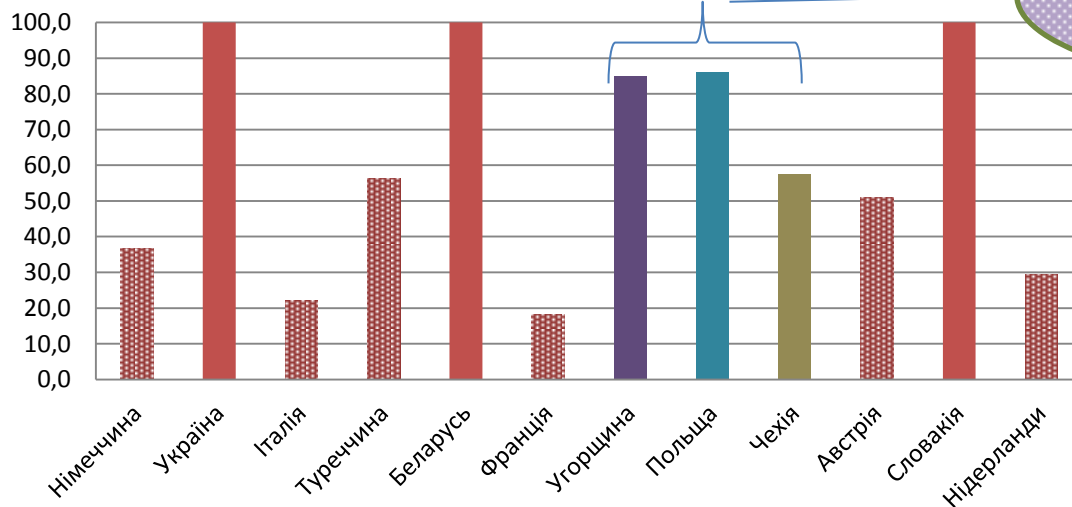

World total gas import 2011
Загальний імпорт СПГ в 2011

Джерело: ВР, власні розрахунки

Доля імпорту з РФ в загальному імпорті газу, %

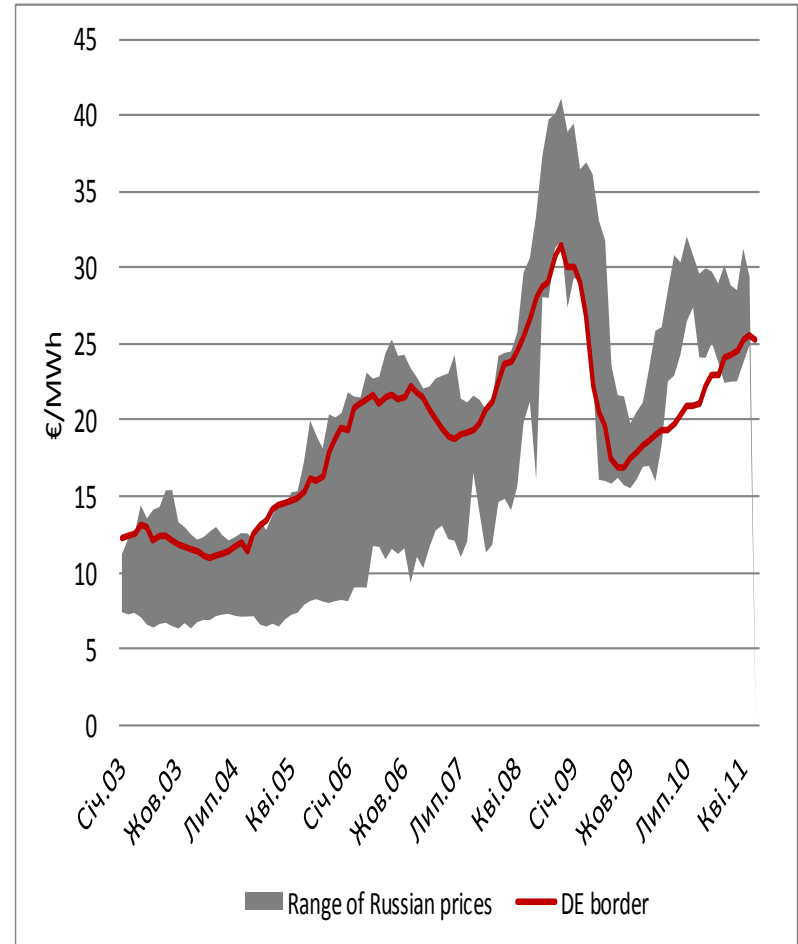
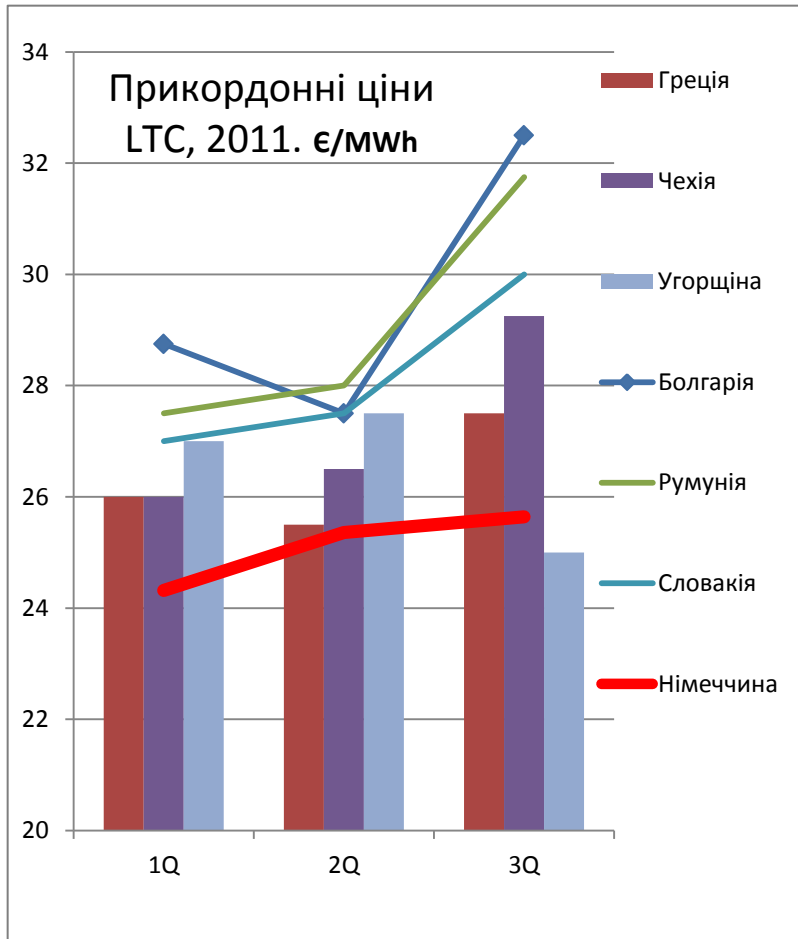
Диверсифікація імпорту

2011, Відношення можливостей ПСГ до обсягу споживання, %

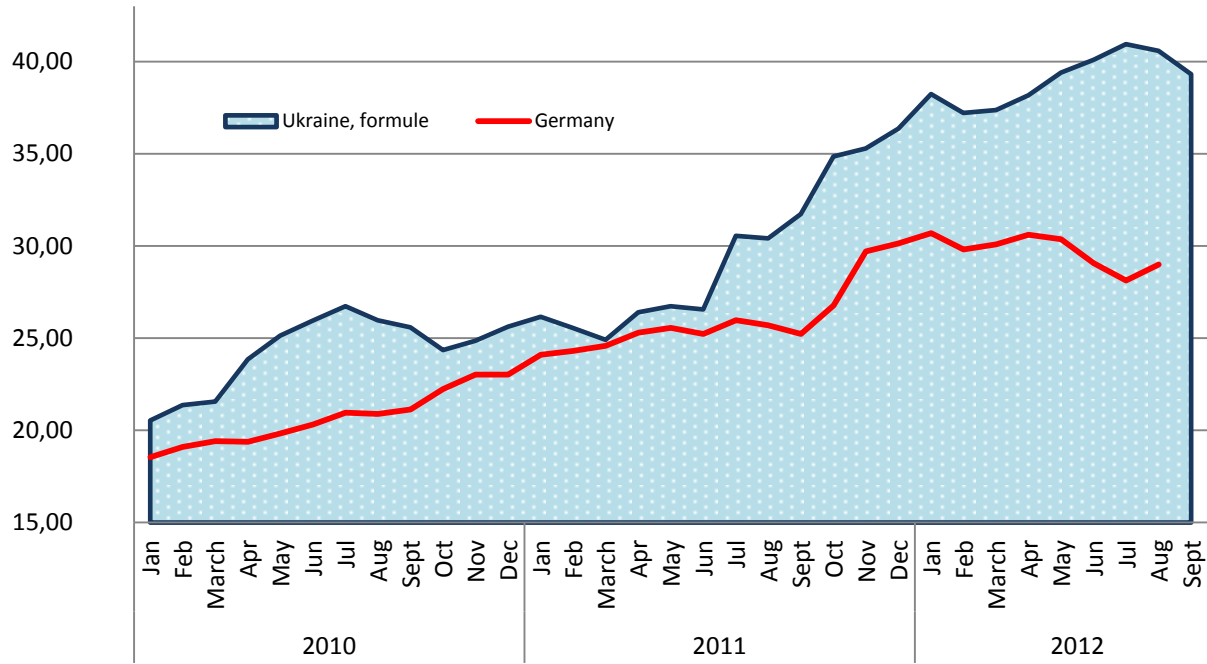
> 60%

Відхилення «цін на кордоні» імпортованого газу

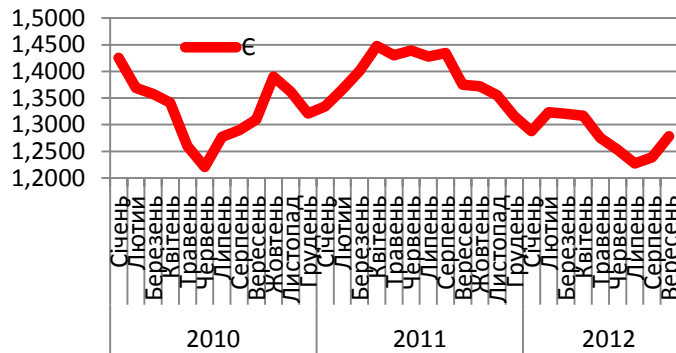

Source: DG Energy, Argus, власні розрахунки

Аналіз цін за довгостроковими контрактами, індекс

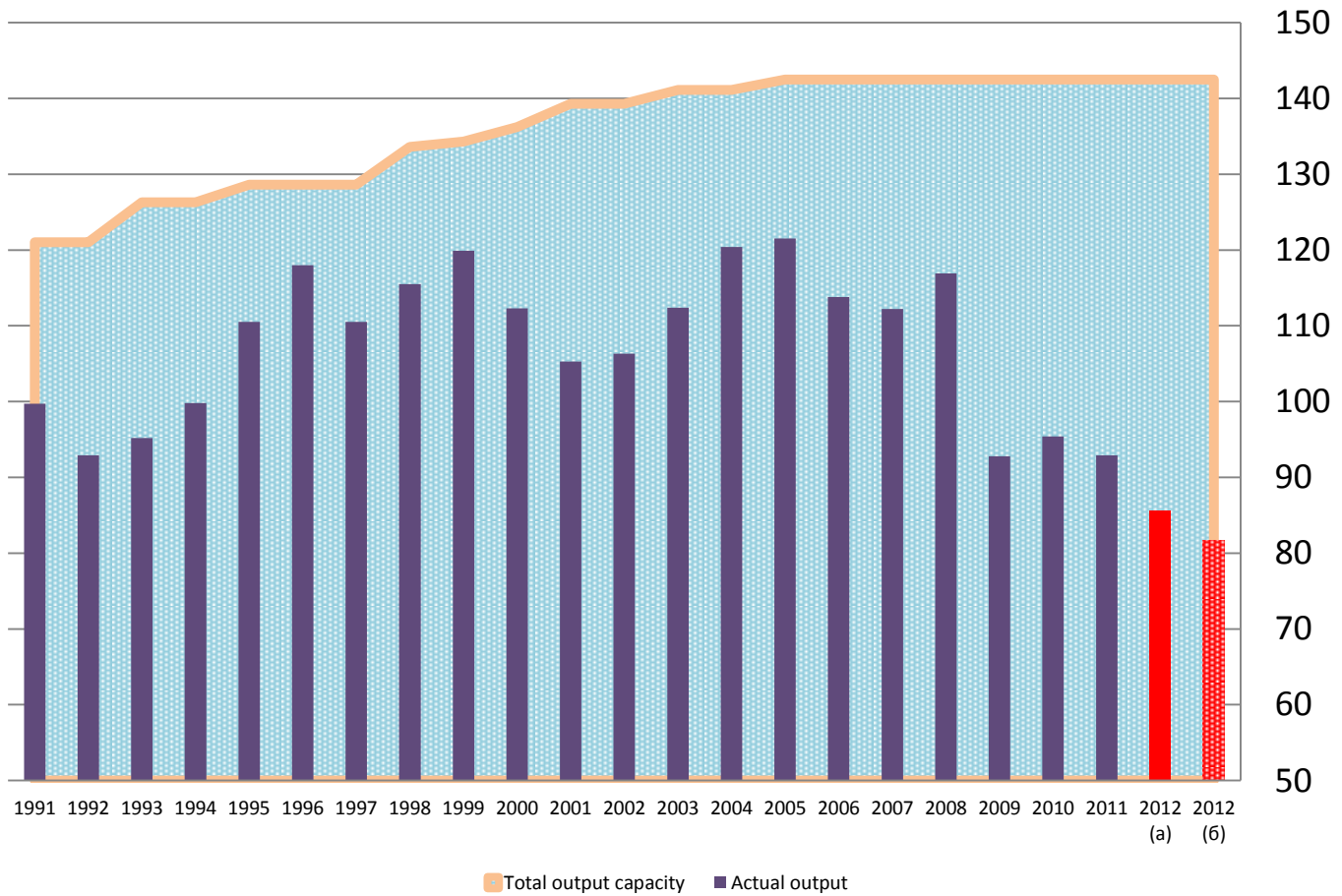

Курс ЄСВ, 2010-2012

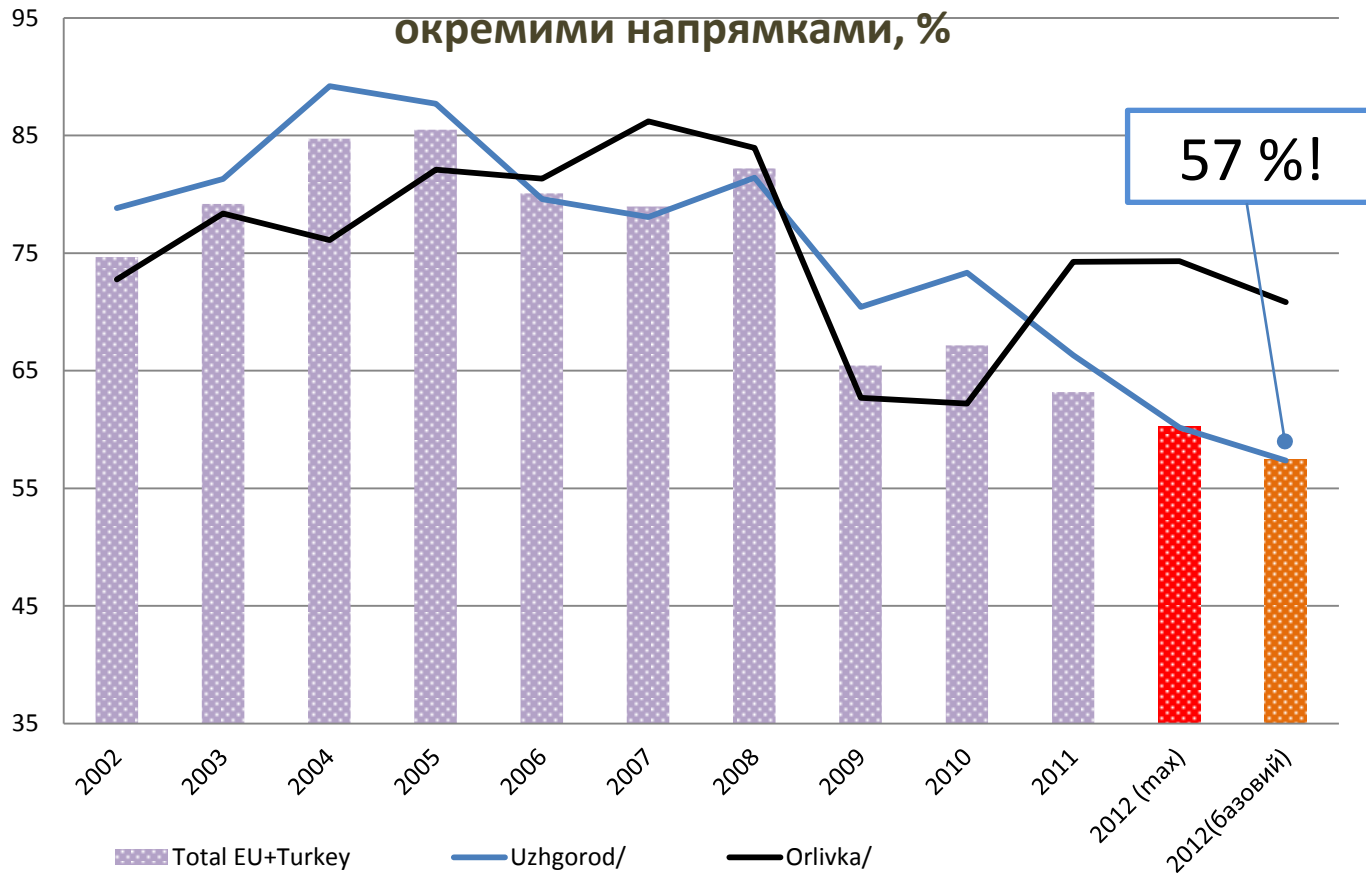

Source: BAFA, власні розрахунки

Потужність газотранспортної інфраструктури в напрямку ЄС та фактичні обсяги транзиту, млрд.куб.м

Завантаження транзитної інфраструктури за окремими напрямками, %

Висновки

1. НПП СНД в галузі використання стаціонарної газової інфраструктури потребує розвитку з метою:

- ✓ Забезпечення режиму свободи транзиту в сфері трубопровідного транспорту
- ✓ Правового врегулювання питань доступу до послуг з транспортування/транзиту газу
- ✓ Одержати документ в сфері транспортування/транзиту газу, чинний у всіх країнах СНД без виключення, який має базуватися на багатосторонніх міжнародних документах: ГАТТ/СОТ, ДЕХ, збереженні чинної угоди з транзиту газу
- ✓ Встановлення контролю (моніторингу) виконання чинних угод СНД
- ✓ Ліквідації обмежень у вільній торгівлі газом (30% мита)

Висновки

2. Інтеграція до ринків ЄС та використання інструментів угод ДЕС, DCFTA надасть можливість:

- ✓ Диверсифікувати замовників послуг
- ✓ Підвищити загальну економічну ефективність інфраструктурних послуг
- ✓ Використовувати ПСГ на комерційній основі та обмежити обсяги закачування газу до ПСГ лише власними потребами.
- ✓ Уникнути неприйнятні (кризові) ситуації 2006, 2009 років з фізичним припиненням газових потоків.
- ✓ Диверсифікувати джерела, маршрути та експортерів газу, що призведе до зниження імпоротної ціни. Вийти із ситуації монопольного замовника послуг.
- ✓ Скористатися європейським досвідом та перевагами біржевої та спотової торгівлі газом.
- ✓ Створити юридичні і технічні умови передачі газу від компанії – експортера на східному кордоні України для подальшого транспортування.

**Дякуємо.
Thank You!**

Futher information is available at e-mail:

[IStukalenko@naftogaz .net](mailto:IStukalenko@naftogaz.net)

Додаткові слайди:

Source PVM Oil Association